

BULETINUL OFICIAL AL PATRIARHIEI ROMÂNE
ANUL XCII — Nr. 5 - 6 — MAI - IUNIE 1974

DIN -TRecim/L-imeRicii -NoasiRe

BISERICA MOLDOVEI ÎN VREMEA LUI PETRU VODĂ RAREȘ (1527-1538 ȘI 1541 - 1546)

Petru Rareș e cel mai destoinic fiu al marelui Ștefan cel Mare, care completase tot ce lipsea din activitatea desfășurată de alt mare înaintaș care a fost Alexandru cel Bun. Acestea ar fi concluziile. Și totuși simțul său de domn creștin, pe care-l lăuda, în termeni exagerați Macarie episcopul și cronicarul, l-a îndemnat să lase țării sale locașuri sfinte ca acela al Sfântului Dumitru din Suceava, Uspenia de la Baia, Sfânta Parascheva de la Tîrgu Frumos, Sfântul Dumitru de la Hîrlău, ridicată poate în amintirea mamei sale Măria care era de aci, soția unui «tîrgoveț din Hîrlău», cum spune cronicarul Grigore Ureche. «Dar mai departe nu se coboară ctitoriile lui Rareș: nu le aflăm nici la Piatra, nici la Iași, nici la Bacău, nici la Vaslui, nici prin unghiuri, potrivite pentru mînăstiri ale Țării de jos»¹.

Ar fi de adăugat însă, începerea bisericii Episcopiei Romanului, terminată de urmașul său, și mai ales Mînăstirea Pobrata, locul său de veci și al soției sale Elena, din familia Brancoviciilor.

Cam la aceasta se reduceau pînă acum nu de mult știrile despre activitatea pe plan bisericesc* al discipulului fiu al marelui Ștefan.

Tipărirea noilor documente în Corpusul de istorie a românilor ne dau însă puțința de a cunoaște și alte dărnicii ale lui Petru Vodă Rareș față de Biserica. Acestea sînt știrile noi, pe care voim să le împărtășimTM cititorilor. Le dam m_ chip cronologic. Astfel, la 3 martie 1527, din Hîrlău, Petru Vodă Rareș da minas irn Tazlău. egumen fiind fetele, satul Pașcanii în cîmpul lui Drage., care sa ii P f - duse în <hiclenie> Sima, «cînd s-a ridicat asupra nepotului sau de frate Ștefan Voievod cel tînăr». In același document se mai spune că nepot» lua Maxim vmd lliPeÎu Vodă satul Cote* pe Tazlău, sărat cu moara pe Tazlău si cu cele alte venituri pentru 580 zloți tătarești. Toate acestea le dăruiește domnitorul minastiru Tazlău" De reținut: între martori este și un fiu al lui Petru Vodă, Bogdan Vodă, r a r c i nare să fi murit de vreme².

La 15 Martie 1527 (7035) din Huși, Petru Vodă dă Mînăstirii Neamț, egumen fiind Gherman, un sat, la gura Zaharnii, anume Copanca, cu gîrle și iezere, după hotarul vechi'. într-un hrisov dat tot din Huși, la 16 aprilie 1527 (7035) domnitorul 1. N. Iorga, *Istoria Bisericii Românești*, p. 109.

2! *Documente privind istoria României. Veacul XVI A. Moldova, voi. I (1501–1550)*, București, 1953, doc. 202, p. 228. 3. *Ibidem*, doc. 207, p. 235.

spune: «am zidit Mânăstirea Pobrata, și am înfrumusețat-o și am isprăvit-o și am miluit-o cu sate metoace și chiar din ziua sfințirii bisericii, am dat dar Sft. Jartvenic satul anume Dobrușa din ținutul Soroca și cu moșie pe Răut, la Pogor și cu tot venitul, — să fie după hotarul vechi»⁴.

Dar dărnicia voievodului ca și a mitropolitului Teoctist⁵ este imitată și de oameni mai modești. Astfel la 16 ianuarie 1528 (7036) monahul Nichifor dă, din Suceava, cu întâmplarea morții mitropolitului Teoctist, o scrisoare, în care spune că văzînd că mitropolitul Teoctist a dat dreapta lui cumpărătură Mânăstirii Neamț, satul Ortești pe Moldova «și noi smeritul rîvnind osîrdia lui cea bună» dă zisei mînăstiri, «satul dat nouă de binecredinciosul Domn Petru Voievod, care este pe Somuz, anume Dolhești, cu iaz și moară». Iar chir Anastase și cu toți frații au făgăduit să ne facă pomenirea «întru totul de-o potrivă cu sfînt răposatul părintele nostru Teoctist, fost mitropo-it neschimbat și din belșug, pînă cînd va sta și sfînta mînăstire. Martori erau : chir Dosothei episcop de Țîrgul Romanului și chir Teofan episcop de Rădăuți, «și eromonahul chir Macarie egumen al Mînăstirii Bistrița, și duhovnicul proegumen de la Putna eromonah Acachie» și alți preoți și mireni «ce s-a aflat în mitropolie, la răposarea sfînt răposatului părintele nostru mitropolitul Teoctist». «S-a scris în mitropolie»⁶.

Petru Vodă se arăta generos și față de clerici. Astfel la 21 martie 1528 (7036) din Vaslui, el da o carte prin care miluiește «pe rugătorul nostru chir Popa Luca, din cetatea Sucevei», căruia «i-am dat de la noi slobozenie casei lui, care este în Țîrgul Sucevei, pe ulița nouă, lîngă biserica învierii lui Hristos, unde au fost Tătărații, ca să nu aibă a ne da nici o dare, nici mare, nici mică și nici o angherie, nici să lucreze la lucrul nostru și nici piatră de ceară să nu dea, uric lui și copiilor lui, nepoților și strănepoților și întregului lui neam»⁷.

Episcopul Romanului Dorotei apare des în actele lui Petru Vodă Rareș. La 17 martie 1529 (7037), Vodă dă un hrisov din Huși, prin care arată cum chiar Dorotei, «episcop de la mitropolia de jos din Țîrgul Romanului cu nepotul lui Pancio și cu fratele lui Toader» și-au schimbat dreptele lor ocini. Episcopul dă satul Idești pe Birlad, mai sus de gura Lozovei, iar nepoții lui Panco, un sat în ținutul Neamțului, anume Pănțești și cu moara⁸.

La începutul domniei lui Petru Vodă, episcopia Rădăuți era cîrmuită de Teofan, cum am văzut mai sus. Acestuia Domnul îi dă, la 23 aprilie 1529 (7037), un sat pe Prut, numit Grămești, sat luat de Ștefăniță Vodă «de la Luca Arbore, portar de Suceava, cînd l-a ucis». între martori și fiul domnesc Bogdan⁹.

Din Hirălău, la 29 aprilie 1529 (7037), Petru Vodă dă un hrisov prin care se făcea schimb între ocinile lui Evloghie, fost vistier și fratele său Ilea. Lui Evloghie îi oade satul Sălăgeni, pe care el îl dăruiește «bisericii sale ce a zidit el cu mîinile sale mînăstirii de la Sălăgeni». Domnul adaugă : «am întărit acest sat mai sus zis, anume Sălăgeni, ca să fie acesta sfintei mînăstiri de la Sălăgeni, de la noi uric, cu tat venitul neschimbat niciodată în veci»¹⁰.

La 1 iunie 1530 (7038) domnitorul dă, din Suceava, un hrisov, prin care întărește Mînăstirii Neamț a patra parte din satul Ortești, pe care o cumpărase

4. *Ibidem*, doc. 215, p. 243.

5. Teoctist al II-lea sau al III-lea (1510—3528). Prin acest document nu se confirmă data morții sale : N. Iorga pune 15 februarie ; dania se face cu această tristă ocazie.

6. *Documente privind istoria României...* doc. 217, p. 246.

7. *Ibidem*, doc. 244, p. 278.

8. *Ibidem*, doc. 274, p. 307.

9. *Ibidem*, doc. 285, p. 319.

10. *Ibidem*, doc. 286, p. 320.

Teocist mitropolitul, în 300 de galbeni tătărești; partea de jos, a patra parte, o cumpără călugării singuri de la Trifan, în 300 de galbeni tătărești¹¹.

Mînăstirii Humor, îi întărește Vodă, aflîndu-se la Huși, la 24 martie 1531 (7039) o prisacă La Bohotin «pe acea parte a Prutului, la Ulița, la capătul de jos al Uliței, unde au fost stăpîn credinciosul nostru pan Toader logofătul, egumen fiind chir Filimon». «Iar hotarul acestei prisăci... ce este la Bohotin... să fie cît este obiceiul unei prisăci din destul»¹².

Faptul că soția sa, Doamna Elena, era p sîrboaică, l-a obligat pe Petru Vodă Rareș să facă danie și la ctitoria neamului sîrbesc, de la Muntele Atos '(Mînăstirea Hilandar) vin aici la scaunul domnesc egumenul Mac arie în anul 1533 (7041), luna martie și cu frații «cerînd ajutoare de care nu vor fi lipsiți». Petru Vodă Rareș dăruiește «cîte trei mii de aspri și trei sute de aspri cheltuiala celor trimiși», să «ia pe fiecare an, pînă cînd va fi și viața domniei mele. Iar dacă va binevoi Domnul Dumnezeu... și va face milă cu noi, ca să ne mîntuiască din mîinile neamurilor străine nu numai aceste mai sus scrise vom da, ci și mai multe... ca să fim ctitori mai sus zisei mînăstiri».

«Iar zisul egumen, chir Macarie și cu frații din zisa mînăstire m-au primit pe domnia mea și au făgăduit ca ei să cîrote luni seara paraclisul Preacuratei, iar a doua zi marți Sfînta Liturghie și cu coliva și ou prilevcă și la masa prilevcă fraților și după rînduiala bisericească să strige: la mulți ani». Așa dar, voievodul Petru Rareș, strîns, cum o mărturisește, și de nevoi, își îndreaptă gîndul tot către Dumnezeu, să-l scape de tot felul de greutăți. Iar darul îl lega și cu condiția ca monahii din Hilandar să facă slujbe speciale, pentru persoana sa¹³. Mînăstirea Dobrovăț a înaintașilor lui se bucura de asemenea de atenția voevodală. Astfel, Petru Vodă întărește acestei mînăstiri și ieromonahului Grigore, starețul, din Suceava, la 28 martie 1533 (7041) dania făcută de pan Ion Lungu pitar în sat la Hovărlata, anume Bogdănești, cu rnoara pe Hovărlata. De asemenea ocina de la gura Ielanului anume Piscanii, un iezer și trei sălașe de țigani toate acestea dăruite de Ion pîrcălabul de la Soroca. Tot prin acest hrisov se întărește dania făcută de pan Sava, pîrcălabul de Balta, și care constă dintr-un sălaș de țigani și o țigancă văduvă. Credința și a fiului domnesc Bogdan¹⁴.

Pentru vechea Moldoviță Petru Rareș Vodă dă din Iași, la 11 aprilie 1533 (7041), un hrisov, în care spune cum a venit sluga sa Corlat și a vîndut ocina sa dreaptă, satul Berchisești pe apa Moldovei cu o mînăstire, o topliță și o moară pe toplița pentru 480 de zloți tătărești. Vodă dăruiește acest sat Mînăstirii Moldoviță, egumen fiind chir Ștefan ieromonahul¹⁵.

În anul 1534 (7042) domnitorul da un hrisov, din Hîrlău, prin care se fixează vatra Mînăstirii Moldoviță. Ea se întinde de la gura pîrului Frumosul, pînă la obîrșia Deei. Se citează multe obeine și localități¹⁶.

La 18 ianuarie 1536 (7044) Petru Voievod, aflîndu-se la Suceava, întărește Mînăstirii Humor și egumenului acesteia «popa Paisie» daniile făcute de Ștefan cel Mare, Bogdan și Ștefăniță Vodă. La rîndul său, el dă un iezer anume Oreahovul și două «somoldoace» lingă el, anume Beșlele și Ciuluițelul și gîrla Oreahovului, anume Topîleanu și cu iezerule lor «ce sînt lingă Oreahov». Se dau hotarele¹⁷. La 14 iunie 1538 (7046) Petru Vodă întărește Mînăstirea Neamț cu a patra parte din

11. *Ibidem*, doc. 289, p. 323.

12. *Ibidem*, doc. 301.

13. *Ibidem*, doc. 323, p. 358.

14. *Ibidem*, doc. 328, p. 331.

15. *Ibidem*, doc. 330, p. 364.

16. *Ibidem*, doc. 331, p. 366.

17. *Ibidem*, doc. 347, p. 384.

satul Orășți și din a treia parte două părți «ci s-au cumpărat de Teodosăi episcopul de Rădăuți, cu banii laii Dorothei, ci au fost episcop»¹⁸.

Acı se'termină întâia parte a domniei lui Petru Rareș (1527, ian. — 1538, sept.)- Urmează zile de restriște, pînă la anul 1641, februarie, cînd revine la scaun.'

Din această a doua parte a stăpînirii sale, avem de însemnat :

Astfel, la 19 februarie 1542 (7050) Petru Vodă întărește episcopului Teodosie al Rădăuțului satul Albești, cumpărat de la Vasco Prigorie¹⁹.

Din Hîrlău, da Vodă, la 24 aprilie 1542 (7050), un hrisov mînăstirii Putna prin care-i dăruiește satul Petricani pe Bașeu cu venitul și cu iazul²⁰. La 25 februarie 1543 (7051) Petru Vodă dăruiește Moldoviței satul Săliști cu jumătate din Ezarul **Oreahoului** și jumătate de sat din Băliceni și cu moara²¹.

Ctitoria sa, care-i va fi gropniță domnească, Pobrata, primea un document bogat în avantajii. Astfel, Gligore egumenul, călugării și poslușnicii erau autorizați, la 24 aprilie 1543 (7051), să apere iezerul de la Belev și cu toate gîrlele care se varsă în Belev și ies din Țe Belev — ele sînt nouă gîrle — ca nimeni să nu prindă pește și să taie lemne la acest mlajet, fîiă știrea egumenului Gligore. -Pe cine vor prinde că face altfel, «să-i ia tot, și carul cu boi și securea și tot»²².

La 24 aprilie — 25 mai 1543 (7051) el dă satul Vălenii «în ținutul Chigecului», «sfintei noastre rugi, mînăstirea de la Pobrata». Și acest hrisov este dat tot de la Hîrlău²³.

Mînăstirea Moldovița nu era uitată de acest fiu ales al lui Ștefan cel Mare. În august 1543 (7051) el da acestei minăstiri un sălaș de țigani: «Și acest țigan, cu femeia și cu cinci fii și cu o fică, mi i-am cumpărat doamniei mele de la birarul Reghin de la Bistrița pentru 40 de zloți ungurești și pentru un cal, ca să fie sfintei noastre rugi, de la noi cu tot venitul»²⁴. Se pare că Mînăstirea Moldovița se bucura de favoarea domnului nostru. Aceasta explică existența documentului următor, în care se dă și un arbore genealogic al Voievodului. Tot din Hîrlău la 17 septembrie 1544 (7053) Petru Vodă da Mînăstirii Moldovița «o topliță ce este în tîrgul Baia din obîrșie pînă la gură, unde cade în Moldova, care le-a fost lor danie de la străbunicul domniei mele de la Alexandru Voievod și un ipîriu care a fost dat mînăstirii de la Neamț de părintele domniei mele Ștefan Vodă... de unde yor putea să scoată apă din Moldova, de asemeni pînă la gura, unde oade în Moldova, ca să și facă mori și pive sau ce vor dori să și facă pe topliță și pe acest pîriu. Iar sfintei mînăstiri a Neamțului i-am dat pentiru acest pîriu în alt loc»²⁵.

Petru Vodă se ocupase și de lucruri mai mărunte, ca de exemplu atunci, cînd întărește la 6 aprilie 1546 i(7054) o prisacă popii Gavril Secara, pe care acesta o cumpărase de la Lupe fiul lui Spiridon, nepotul lui Solomon diaconul, în hotarul Popeștilor, ținutul Cîiligătura pe 40 de zloți tătărești. Iar hotarul acestei prisăci ce este în hotarul Popeștilor să fie, cit este hotarul unei prisăci și cit va putea arunca un flăcău din mijlocul prisăcii, cu un băț în toate părțile»²⁶.

Intr-un hrisov dat, din Huși, la 11 aprilie 1546 (7054) Petru Vodă spune cum a luat în schimbul satului său Hănești, un alt sat Petricani, pe Bașeu, de la Sima fiul lui Pașa, iar de la sora acestuia Oleana, fiica lui Pașa, Petru Vodă primește în

18. *Ibidem*, doc. 353 p. 391.

20. *Ibidem*, doc. 359, p. 405.

22. *Ibidem*, doc. 373, p. 407.

24. *Ibidem*, doc. 376, p. 409.

26. *Ibidem*, doc. 409, p. 450.

19. *Ibidem*, doc. 368, p. 405.

21. *Ibidem*, jdoc. 372, p. 407.

23. *Ibidem*, doc. 374, p. 408.

25. *Ibidem*, doc. 377, p. 410.

dar o jumătate de sat din Petricani, care era al ei. «Și a cerut de la domnia mea haine depostav și vite și vin și miere curată și aspri și boi și multe alte lucruri de trebuință». Dania este făcută de bunăvoie... «iar domnia mea i-am dat și am miluit-o pre dînsa cu toate aceste lucruri mai sus scrise, cîte a vrut ea și ce a dorit de la noi, i-am împlinit voia dinaintea tuturor boierilor noștri moldoveni». Vodă dăruiește la rîndul său satul Petricani de pe Bașeu cu iaz și cu moară, mînăstirii Putna, egumen fiind chir Gheorghe, pentru pomenirea sa, a Doamnei Elena și copiilor Ilieș, Ștefan și Constantin. Semnalăm aci apariția celui de al treilea copil al lui Rareș, Constantin, neuitînd pe Bogdan, de care am amintit mai sus, de care nu se știe mare lucru, admițînd doar, că se prăpădește de vreme. Documentul acesta prezintă așadar și acest element genealogic, care merită a fi reținut²⁷.

Petru Vodă da, din Huși, la 15 aprilie 1546 (7054) un hrisov prin care dăruiește «bisericii mitropoliei de jos din Tîrgul Romanului» și episcopului chir Macarie jumătate din satul Tăpești, «care este în Olteni pe Bîrlad cu gîrlele și cu a patra parte din iezerul Lozova, să fie din tot hotarul jumătate». Sînt menționați aceeași trei fii Ilieș, Ștefan și Constantin²⁸.

La 21 aprilie 1546 (7054) Petru Vodă Rareș dăruiește mînăstirii Sfîntul Ilie, care* credem că este aceea din Suceava, jumătate din satul Costina.

El îi da, «partea de jos cu mori, care parte de jos a satului a fost a noastră din veci» zice domnitorul²⁹. În aceeași zi, un alt document menționează «mînăstire în Luncă», care poate fi aceeași cu cea «din pajiște», adică Pobrata³⁰. Daniile lui Petru Vodă continuau din aceeași reședință și aceeași primăvară a anului 1546(7054).

Astfel la 24 aprilie el da un hrisov pompos ctitoriei sale de la Pobrata. Aici el spune : «am miluit mînăstirea noastră nou zidită, numită Pobrata cu trei sate : Pri-seaca, cu mori pe Șiret și Protopeni, iarăși cu mori pe Șiret, al treilea sat Hireștii ce sînt aproape de Cîrstești, pe Moldova și cinci fâlci de vie pe Dealul Porcului, care vii au fost de cumpărătură ale Domniei mele de la Radul fost ureadnic de Hîrlău... după hotarele lor, pe unde am folosit în veac»³¹.

La 27 aprilie 1546 (7054) Petru Vodă întărește Mînăstirea Voroneț cu satul Leonti și cu iezerul «care este al Mînăstirii Voroneț»³². Tot din Huși, și în aceeași primăvară a anului 1546 (7054), mai, iunie, domnitorul Rareș dă aceleași Mînăstiri Voroneț, egumen al ei fiind Iosif, un sat în ținutul Dorohoiului, pe Bașeu, și cu iaz și cu mori la Bașeu, anume Balița, «ce a fost a lui Secuianu, fost ceașnic și l-a pierdut în hiclenie, cînd a ridicat și cu alți lotri, pe un lotru, asupra capului nepotului de frate al domniei mele Ștefan Voevod cel Tînăr»³³.

La 7 mai 1546 (7054) Petru Vodă dă Mînăstirii Humor jumătate din iezerul Oreahov și două «șămâldoace», «aproape de acel iezer, anume Besilele și Ciulenițul și Gîrla Oreahovului, anume Topileana cu toate ezăreanile ce sînt aproape de Oreahov, ca toate aceste să fie în două cu Moldovicienii, ca și ezerul Oreahovului»**.

La 10 martie 1546 (7054) Petru Vodă Rareș dă un hrisov de întărire, intervenit între Sima Bica și călugării de la Mînăstirea Dobrovăț. Cel dintîi dă mînăstirii un sat Tăuții și jumătate din Telejen și Gîrla Soarelui, iar călugării dau ocine mînăstirii din satul Bogdănești, ce o aveau de la Lungul pitar și l-a dat de bună voie mînăstirii "L

27. *Ibidem*, doc. 415, p. 456.

28. *Ibidem*, doc. 420, p. 463.

29. *Ibidem*, doc. 431, p. 477.

30. *Ibidem*, doc. 430, p. 476.

31. *Ibidem*, doc. 434, p. 480.

32. *Ibidem*, doc. 435, p. 481.

33. *Ibidem*, doc. 443, p. 489.

34. *Ibidem*, doc. 444, p. 491.

35. *Ibidem*, doc. 448, p. 436.

Voievodul se simțea bătrîn și gîndul la cele veșnice îl ducea iarăși la ctitoria sa de la Pobrata. Ca urmare, ia 11 mai 1546 (7054), din Huși, el da acesteia și egumenului Grigore satul Vălenii din ținutul Chigheaci și iezarul Beleul și cu toate gîrlele sale «cite intra în el și ies din el», «după hotarul vechi, pe unde au fost din veac» «•

Anul 1546 (7054) este anul de mare devoțiune al energicului fiu al lui Ștefan cel Mare. La 12 mai, din aceeași localitate de predilecție, Hușiul, Petru Rareș, care începuse zidirea unei clădiri mărețe pentn Episcopia Roman, unde se găsea titular cronicarul vieții sale, episcopul Macarie, face acesteia daruri însemnate. Ei da «sfintei noastre mitropolii de jos din Tîrgul Romanului, jumătate de sat la Olteni, pe Bîrlad, anume Tăpești, cu gîrlele și cu a patra parte din iezarul Lozova care această jumătate de sat din Tăpești, la Olteni, pe Bîrlad, cu gîrlele și cu a patra parte din iezarul Lozova le-a luat fratele domniei mele Bogdan Vodă de la Dragoș ce a fost portar la Arbure, în Cetatea Sucevei, pentru că acest Dragoș portar a stricat un tun de mare (preț). Domnul mai dă «un loc... anoime Lozovița, lângă hotarul Tăpeștilor, oe a fost braniștea noastră din veac... și un loc de prisacă în braniște, la obîrșda pîriului Bohotinului». Petru Vodă mai dăruiește un țigan cu femeia și cu sălașul lui «pe care l-a pierdut Petru Gărabeș, în hiclentie, cînd s-a ridicat asupra nepotului de frate al domniei mele, Ștefan Voievod cel Tînăr» : să ne fie nouă veșnică pomenire... uric neclintit niciodată în veci». În același hrisov se mai spune cum a venit sluga domnească Pașco Nemișeanu și a dat, tot mitropoliei din Roman, a patra parte din siliștea lui Coman pe care o cumpărase de la Nichita cu 200 de zloți tătărești, pe care-i plătise înaintea Domnitorului. Se precizează hotarele tuturor acestor danii³⁷.

Într-un hrisov cu data de 13 mai 1546 (7054) domnul spune cum a venit înaintea sa și a boierilor săi Mateiaș feciorul lui Ioanăș, zicînd că are o mare greutate, «apucîndu-l cu mare strînsoaxe un agă turc al împăratului turcesc, anume Ionuz Beghiul, care îl trăgea, zicînd cum că i-ar fi ucis niște robi Mateiaș și cum că ar fi luat de la dînșii mulți bani». El este judecat de Domn și de boieri, «cu dreapta judecată a noastră ceasta pămîntescă» și a rămas Mateiaș de lege. El se scoală și ia de la Domnitorul Petru Voievod 3000 zloți tătărești, «și s-au răscumpărat pe sine de acesta agă a împăratului turcesc... anume Ionuz Beghiul».

Pentru banii luați Mateiaș dă lui Petru Vodă Rareș, «o siliște pe Șiret anume Sărbănești și cu moară în Șiret de a lui bunăvoie și înaintea tuturilor veliților boieri ai Moldovei. Domnul dăruiește această siliște «ce am cumpărat de la dînsul cu curați și drepti bani ai domniei mele... acestei sfinte rugii noastre,... mînăstirea Pobrata». El mai dă apoi «la sfînta mînăstire Pobrata, care a noastră zidire iaste de iznoavă», două sate pe Șiret, anume Negoești și cu moară în Șiret și Părtănoși «care siliști date au fost din zilele Domnitorilor celor bătrîni, ca să fie sfintei «mînăstirii noastre ce-i zidită din nou Pobrata și de la noi, ca să aibă ei uric» egumenul Grigorie și rugătorii «din sfînta mînăstire noastră ce este zidită de iznoavă Pobrata care o am zidit de iznoavă»³⁸.

Aceasta, credem, că era și un îndemn sufletesc pornit din convingerea că totul merge la Dumnezeu și prin Dumnezeu. Să nu se uite că acest an 1546 este și termenul final al vieții sale pămîntești. Și Pobrata, ctitoria sa zidită de dînsul «de iznoavă» sta în centrul preocupărilor sale. Dar, nici celelalte mînăstiri nu erau uitate. Astfel, în cursul aceleiași luni mai, înainte de 25 ale acestui mai, Petru Vodă

36. *Ibidem*, doc. 450, p. 498.

37. *Ibidem*, doc. 452, p. 501

38. *Ibidem*, doc. 454, p. 505.

da Mînăstirii Moldovița jumătate din balta domnească Covor «care e la Dunăre și jumătate din tot venitul de la cei ce prind pește. De asemenea toate bălțile și gîrlele, împreună cu gîrla cea mare, care iese din Cohlu și se varsă în Ialpuh». «Și oricine va pescui cu năvodul, sau va plăti vamă, sau pentru certuri sau va primi pedepse, venitul în întregime să fie al mînăstirii»³⁹.

La 25 mai același an 1546 (7054), domnitorul dă mînăstirii sale «nou clădite» Moldovița încă un sat, Seliște, cu jumătate din balta Orehov. De asemenea mai dăruiește o baltă anume Covur, apoi jumătate din satul Bălăceana și o moară între morile de lîngă Baia⁴⁰. Mînăstirea Moldovița pare a fi una din preferințele voievodului nostru. La 27 mai 1546 (7054), tot din Huși, pe care nu-l mai părăsește, Petru Vodă întărește Mînăstirea Moldovița cu un sat Berchișești pe Moldova, cu mînăstioara și O topoliță și moară pe topoliță cumpărate de la Corlat. Aceste mori fuseseră cumpărate de mînăstire, pe vremea egumenului Avramie. «Iar această mînăstioară și topoliță și moară, ce este pe topoliță, le-a scos acel Ștefan Voievod numit Lăcustă, în zilele lui, din uricul domniei mele», încheie alesul fiu al lui Ștefan⁴¹.

La 27 mai 1546 (7054) Petru Vodă se găsea tot la Huși. De aici el da un hrisov de întărire prin care spune că a venit înaintea lui părintele Eremia, fost mare vistier «în monahie numit Ivloghie» care a făcut o mînăstire Salăgeani din averea sa dreaptă și satul Salăgeani și le-a închinat Mînăstirii Moldovița, «unde și vegheator a fost pus de domnia mea și groapa și-a săpat să aibă, să-i zacă oasele acolo». După dorința donatorului, domnitorul dispune că și «egumenașii de la Sa'^eni să se pună de la Moldovița cu binecuvîntarea mitropolitului, oare va fi pentru aceasta». Cum se vede mînăstirea lui Evloghe de la Salăgeni ajunge un metoh al Moldoviței⁴².

La 2 iunie 1546 (7054), aceeași an, Petru Vodă întărește episcopului Teodosie de la Rădăuți o bucată de pămînt din hotarul Lăslăuanilor pe Oracău, pe care o cumpărase de la Toader, fost vameș la Suceava, pentru patru sute de zloți tătarești⁴³.

Petru Vodă se găsea tot la Huși, la 4 iunie 1546, cînd întărește uric Episcopiei de Rădăuți, epis<?op fiind același Teodosie, un sat anume Havoroanele și Noua Suliță, în ținutul Dorohoiului și cu iaz și cu moară pe Bașeu «care sat a rămas domniei mele strămoșesc și n-a avut nimeni privilegiu asupra lui». Să fie aceste toate «uric neclintit niciodată în vecii vecilor»⁴⁴, încheie uricarul acestui hrisov. El crede, cu candoare de suflet în eternitatea lucrurilor și lucrărilor omenești. Iar alesul domnitor Petru Rareș, care mai avea de trăit doar două, trei luni credea, în egală măsură în veșnicia întocmirilor voievodale.

T. G. BULAT

39. *Ibidem*, doc. 465, p. 518.

41. *Ibidem*, doc. 472, p. 525.

43. *Ibidem*, doc. 475, p. 53U.

40. *Ibidem*, doc. 467, p. 519.

42. *Ibidem*, doc. 473, p. 527.

44. *Ibidem*, doc. 477, p. 532.